

Tiskovina ■ Postnina plačana pri pošti 64290 Trzin

1

P.n.
Koroška osrednja knjižnica
"dr. France Sušnik"
Na gradu 1
2390-Ravne na Koroškem - SLO

SLOVENSKI VESTNIK, Tarviserstr. 16, A-9020 Celovec

Celovec • četrtek • 11. april 2002

štev. 15 (3164) • letnik 57 • cena 0,73 evra

Pred obletnico pregona koroških Slovencev

Zveza slovenskih izseljencev je pred pomembno 60. obletnico nasilnega pregona 1100 ljudi s Koroške sklicala tiskovno konferenco z namenom, da tudi širšo javnost seznani z dogodki v prvi svetovni vojni in žrtvami, ki jih je utrpela slovenska narodna skupnost.

Predsednik ZSI Jože Partl je pri tem poudaril, da obhajamo 14. in 15. april zato, da bi ta žalosten dogodek ne šel v pozabo, toda ne zato, da bi odpirali stare rane. Prav zgodovina zadnjih desetih let na Balkanu dokazuje, kam privede sovraštvo enega naroda do drugega. Obenem se spominjamo tudi vseh drugih žrtev tistega strašnega časa, saj obhajamo tudi 59. obletnico obglavljenja selskih žrtev ter po bitje Peršmanove družine tik pred koncem vojne. Tudi pregon je potekal pred in po sredini aprila 1942, prav tako likvidacije in deportiranja v koncentracijska taborišča.

Med žrtvami so bili tudi slovenski duhovniki, med njimi so tudi smrtne žrtve, večino pa so pregnali v tuje fare ali v ta-

mo ničesar vzeti, želimo biti le v miru doma na Koroškem.

Pregon koroških Slovencev je bil le delček nasilja, ki je vodil do končnega cilja: izginotje Slovencev kot naroda s površja te zemlje.

Zveza slovenskih izseljencev je ob letošnji obletnici izda-

la tudi knjigo z naslovom »Pregon koroških Slovencev« izpod peresa Avgustina Malleja, Karla Stuhlpfarrerja, Valentina Sime, Brigitte Entner in Heidi Wilscher. Knjiga je dvojezična in bo naprodaj pred prireditvijo v Domu glasbe za znižano ceno 15 evrov.

Mešani pevski zbor SPD »Zarja« pod vodstvom Barbare Novak je v nedeljo, 7. aprila 2002, olepšal spominsko svečanost v Železni Kapli. Vabilu Zveze koroških partizanov se je odzvala velika množica in se poklonila spominu na padle partizane in vse žrtve nacističnega nasilja. Poročilo na strani 2.

PREBLISK

■ Preprostost je menda nekoč veljala za diko, čistega duha, nepokvarjenost in podobno navlako, ki si je želi v resnici v teku svojega življenja znebiti. Nekako so ljudje spoznali, da uka žeja ni le golj fiva kača.

Preprostost je na Koroškem še vedno čislana lastnost. Tako se v določenih krogih ne more zgoditi, da bi se kdo pustil prepričati o nevzdržnosti svojih trditvev. Podrl bi se mu svet. Najlaže je sovražit, prepričevati sebe, kako krasen in pošten si, kako so drugi krivi za tvoje križe in težave, pa če so to res ali samo namišljene.

Tako je v Tinjah nek skrivnostni gospod nosil veliko tablo z napisom, naj Adamovich zgine iz Koroške. Zatrjeval je, da je on kriv za (njemu nevšečne)

zakone in noben argument ga ni mogel prepričati o nasprotjem. Da je zakonodajalec parlament, še ni bil slišal, pa tudi ne verjel, ko so mu povedali.

Sicer nam res ne preostaja drugega kot pogovori, pogovori in še enkrat pogovori, pa če-

Sveta preprostost

prav smo od njih že utrujeni ko stara kljuseta. Ni kaj, včasih to zaleže toliko, ko da bi prepričeval svoje čevlje.

Tako se ponavadi zgodi, da najbolj zanimive diskusije in okrogle mize to v resnici ne morejo biti, ker jih vedno isti predvčerajšnjiki razbijejo. Pa tudi za katerega od »naših« bi bilo včasih bolje, če bi ostal kdaj doma. S. W.

60-letnica

pregnanstva in upora

1942-2002

Nedelja

14.april 2002

13.00

Spominska maša,
stolnica v Celovcu

14.30

Spominska slovesnost
s simfoniki RTV Slovenije,
Dom glasbe v Celovcu

Pokrovitelj

Dr. Peter Schieder
Predsednik parlamentarne
skupščine Sveta Evrope

Zveza slovenskih izseljencev
v sodelovanju z
Narodnim svetom koroških
Slovencev
Zveza slovenskih organizacij
Slovensko prosvetno zvezo
Krščansko kulturno zvezo
Dušnopastirskim uradom

OBCNI ZBOR MEMORIAL KÄRNTEN-KOROŠKA

Spomin na pregon koroških Slovencev

Društvo Memorial Kärnten-Koroška, ki se pojmuje kot nadstrankarska platforma proti

oživljanju fašizma, rasizma in antisemitizma, bo v četrtek, 11. aprila 2002 s pričetkom ob 19. uri imelo svoj redni občni zbor. Zbor bo v Musilovi hiši, na Kolodvorski 50, v Celovcu (pri kolodvoru).

Društvo Memorial Kärnten-Koroška, ustanovljeno leta 2000, si je zadalo nalogo, da oskrbuje in vzdržuje spomenike žrtvam za svobodno Avstrijo, da ohranja in neguje spoštljiv spomin na žrtve nacističnega nasilja na Koroškem in da vrača ter oživlja spomin na pregon, uporniško dejavnost v času nacizma na Koroškem.

V smislu pravil in namena društva bo občni zbor Memorial Kärnten-Koroška tokrat stal v znamenju 60 let pregona koroških Slovencev, obletnice, ki v zgodovini Koroške pomeni neizbrisno in usodno čezuro v odnosu do enega dela prebivalstva, to je koroških Slovencev.

O deportacijah in preseljevanju med drugo svetovno vojno bo spregovoril univerzitetni profesor dr. Karl Stuhlpfarrer.

Občni zbor je dostopen vsakomur. Pridite v čim večjem številu. Franc Wakounig

borišča. Slovence so izgnali iz vseh krajev in občin, le dve občini, kjer so se tedanji vaški veljaki zavzeli za svoje sovaščane, sta izjemi (Bistrica v Rožu in Radiše).

Bilateralna komisija zgovinarjev Avstrije in Slovenije se loteva tudi te teme. Rezultate lahko pričakujemo v prvi polovici tega leta.

Prireditvev ni usmerjena le v preteklost; to naj bo prispevek za boljše sožitje in razumevanje med narodom na Koroškem, je poudaril Partl. »Nikomur noče-

ŠENTJANŽ – FOTORAZSTAVA Črno bele slike od A do Ž

Cikel razstavljenih fotografij-skih posnetkov je fotograf Blaž Župančič imenoval »Abeceda življenja«, nastal pa je v letu 2000 za projekt »biennale sani-

tas«. Za vsako črko abecede je izbral konkreten motiv, za K je posnel kroglo, za W pa kraj, katerega obišče vsak človek, ko vstane. S črno belo tehniko upodablja avtor na popolnoma nespektakularen način predmete in osebe, ki obdajajo človeka oziroma, ki jih uporablja v vsakdanjem življenju. M. Š.

Trude Wieser (levo spredaj) je pozdravila številne obiskovalce

Vsakoletna spominska svečanost Zveze koroških partizanov na pokopališču v Železni Kapli sodi med velike spominske prireditve na upor koroških Slovencev proti nacifašizmu in boja za preživetje in osvoboditev. Letos, v 60. letu dolgo in do potankosti načrtovanega pregona koroških Slovencev in začetka upora proti nacistični strahovladi, pa je ta spominska svečanost zadobila še dodaten pomen in navdih.

Dr. Vladimir Wakounig, (ZSO)

Proslava je bila v nedeljo, 7. aprila 2002, dopoldne na kapelškem pokopališču ob veliki udeležbi domačinov ter gostov od blizu in daleč. Predvsem številna udeležba mladine je privedla vtisnila poseben pečat. To je potrdilo, da mlajši rod koroških Slovencev ne zametava spomina na partizanski odpor.

Po partizanski pesmi, ki jo je ubrano zapel mešani pevski zbor SPD »Zarja« pod vodstvom mlade in zagnane gospe Barbare Novak in po polaganju vencev pred spomenikom padlim partizanom ter žrtvam nacističnega nasilja je spregovoril predsednik ZKP inž. Peter Kuhar.

SPOMINSKA SVEČANOST ZKP V ŽELEZNI KAPLI

Vidno znamenje v času protislovij

Zgodovinski spomin

Dejal je, da je bila zgodovina koroških Slovencev od nekdanje polna usodnih preizkušenj, kar še posebej velja za polpreteklo dobo. Te zgodovine se moramo zavedati, jo poznati in ne smemo nasedati govoricam, da je vse to treba pozabiti. Pozaba je za koroške Slovencev škodljiva do skrajnosti.

Ela Ulrih-Atena

Kuhar je primerjal spomin na turške vpade in tistega na pregon koroških Slovencev. O Turkih ljudje vedo precej, o pregonu in o usodi koroških Slovencev od 1942 do 1945 pa skorajda nič. V učnih načrtih koroški Slovenci niso upoštevani. Živ je spomin na 10. oktober, pri tem pa pozabljajo na obljube, ki so jih leta 1920 dali Slovincem.

Ljudje, ki so že prej bili proti Slovincem, so po prihodu Hitlerja prevzeli oblast in so določali, koga naj leta 1942 preženejo. Partizanski upor je preprečil nadaljnje izganjanje koroških Slovencev, za katere so nacisti v Ukrajini že ogradili

»Novo Koroško« (Neukärnten). Kuhar je dejal, da nekateri koroški politiki še zmeraj žalujejo za tretjim rajhom, koroški Slovenci pa smo jim v napoto. Gorak trn v peti so jim prav koroški partizani, ki so s svojim uporom doprinesli velik delež k propadu nacističnega terorja in k vzpostavitvi druge avstrijske republike.

Svoj nagovor je predsednik ZKP zaključil z besedami, da koroški Slovenci spoštujemo vsakogar, ki spoštuje nas. Nikakor pa se ne bomo odrekli naši borbi in naši zgodovini.

Slavnostni govornik je bil univ. asis. dr. Vladimir Wakounig.

Odnos do preteklosti

Svoj nagovor je pričel z ugotovitvijo, da živimo v času, polnem protislovij. To še posebej velja za odnos do preteklosti, za soočanje z dogodki in posledicami druge svetovne vojne. Na eni strani, tako Wakounig, so ljudje in grupacije, ki bi najraje danes, ne čisto po šestdesetih letih, takrat odraslo vojno generacijo kolektivno oprali vsake odgovornosti za storjena dejanja. Poslužujejo se zelo poenostavljenih in zavajajočih argumentov, iz žrtev delajo storilce in iz storilcev žrtve. Pri tem vprašanje krivde postaja brez kontur, kot da ne bi bilo nikoli povezano s konkretnimi dejanji, ki so jih storili konkretni ljudje.

Na drugi strani pa doživljamo novo prebujanje, ki je usmerjeno proti tej razvodenosti zgodovinskega spomina in pro-

ti preobračanju ter zamolčevanju zgodovinskih dejstev, proti oživiljanju rasizma, fašizma in antisemitizma. Wakounig je naštel vrsto pobud, ki na Koroškem odkrivajo zgodovino nacistične dobe.

Ravno v času, ko revizionizem razsaja in narašča s pomočjo vladnih strank, ne moremo biti dovolj pozorni in pazljivi, kadar gre za vprašanje sodobne in polpretekle zgodovine. To je zgodovina »upravičenega oboroženega upora, ki je postal sestavni del nastajanja demokratičnih struktur druge avstrijske republike«, katere nastanek je zakoreninjen tudi v uporniškem in partizanskem gibanju. Spoštovanje partizanstva je tesno povezano z identiteto republike, to pa je trn v peti vseh tistih, ki si želijo avtoritarno državo.

Hlad in mraz

Wakounig je kritiziral trenutno vladno in ji očital »ideološko preoblikovanje javnosti in družbene zavesti«. Zavladajo naj drže in gledanja, ki pomenijo popoln prelom s preteklostjo in z demokratičnimi institucijami države, ki zagotavljajo socialni, družbeni in politični pluralizem. Reforme vlade imajo jasen cilj: odpravljanje struktur, ki krepijo samostojno in kritično mišljenje, upor in civilno držo. Zdaj sta cilj poslušnost in prilagodljivost, po moderno fleksibilnost. Zato so trenutno finančno ogrožene prav organizacije in pobude, ki se temu ideološkemu preobratu zoperstavljajo. Na primer Arhiv avstrijskega upora in drugi.

Wakounig je svoj govor zaključil z ugotovitvijo, da je v avstrijski družbi postalo hladno in mrzlo, prav tako pa znotraj slovenskih struktur in ustanov. Molk in umik mnogih sta nadomestila pogovore in diskusije. Retorika nekaterih slovenskih funkcionarjev se zelo približuje tisti retoriki, ki je zavrta v obrestovanje in donosnost ter prilagodljivost posameznika. Kjer zavladata mraz in neprijaznost, se umakneta solidarnost in zanimanje za drugega. Zato bi bilo zgrešeno, je dejal Wakounig, »če bi politične in kulturne organizacije slovenske narodne skupnosti začeli pojmovati zgolj kot storitvene ustanove, ki imajo samo nalogo nekaj ponuditi in administrirati. Politične in kulturne ustanove imajo nalogo, da ustvarijo tako vzdušje, da se ljudje tudi identificirajo s tistimi stvarmi, ki so za spoštovanje in preživetje manjšine bistvene. Široka podpora takih ciljev znotraj manjšine pa je možna samo, če posamezne institucije ustvarijo pogoje, da se njihovi sodelavci in sodelavke, odborniki in odbornice ter somišljeniki identificirajo z delom in nameni teh institucij.«

Kapelški župnik Poldej Zunder je opravil obred blagoslovitve partizanskega in Peršmanovega grobišča, Miha Kuhar in Marija Siter pa sta recitala Kajuhovo pesem. V imenu Zveze združenj borcev NOB je spregovorila Ela Ulrih-Atena, katere brat je pokopan na kapelškem pokopališču. Na koncu se je Jože Rovšek, ki je povezoval, vsem zahvalil za prihod in vse povabil na spominsko svečanost pregnancev, ki bo v nedeljo, 14. aprila 2002 v Celovcu.

Franc Wakounig

»Ustavno pravo in manjšinska« zaščita je bil naslov predavanja, ki ga je v ponedeljek, 8. aprila 2002, imel v tinjskem domu predsednik avstrijskega ustavnega sodišča dr. Ludwig Adamovich.

On je pričel niz predavanj, ki so jih v Tinjah postavili pod generalno tematiko »Spor zaradi krajevnih napisov – kriza ali šansa«. Povod za ta niz so bile koroške reakcije na razsodbo ustavnega sodišča z dne 13. 12. 2001, s katero je med drugim razveljavilo 25 % klavzulo v zakonu o narodnih skupnostih za postavitev dvojezičnih krajevnih napisov.

Organizator predavanj Martin Pandl je dovtipno dejal, da reakcija določenih koroških politikov in njihov sovražen odnos do slovenskih krajevnih imen spominja na etnično čiščenje. Koroška nima težav zaradi dvojezičnosti, ampak zaradi »svoje tisočletne dvojezične zgodovine«, je ugotovil.

Dr. Adamovich, ki je v prepoln avditorij prišel v spremstvu dveh varnostnikov – sploh je varnostnih organov kar mrgolelo ta dan v domu in okoli njega – je svoj referat pričel z razlago štirih kompetenčnih tipov, ki so

ADAMOVICH NA KOROŠKEM

Pravna država in emocije

merodajni pri manjšinski zaščiti in za razsodbe ustavnega sodišča. V ta sklop sodijo obvezno ugotavljanje pravne pristojnosti zveznih organov in dežel, preverjanje ustavopravnosti zakonskih določil, naknadno preverjanje veljavnosti volitev in preverjanje ustavnosti ustavnih in zakonskih določil na podlagi pritožb zasebnikov ali uradnih ustanov.

Že leta je ustavno sodišče razsodilo, da manjšinsko pravo in zaščita sodita v pristojnost zvezne vlade in parlamenta, ne pa dežel. Leta 1981 sledi v zvezi z neuspešno pritožbo Koroške enotne liste (KEL) razsodba, da je treba manjšine po potrebi dodatno zaščititi in podpreti.

Zelo pomembna je bila razveljavitev 13. člena Zakona o narodnih skupnostih, v katerem je pisalo, da brez izvedbenih določil ni mogoče uresničevati določil člena 7 ADP, pa čeprav je sestavni del avstrijske ustave. Ta razsodba bo pomembna, če avstrijski parlament ne bo popravil razveljavljenega določila

o 25 % klavzuli v zakonu o narodnih skupnostih.

Razprava v Tinjah, ki jo je vodil Reginald Vospernik, je v glavnem bila zelo strpna. Seveda pa so nemškonalni diskutanti, ki so že uro pred začet-

sednikom Slovenije Kučanom. Podpredsednik kahadeja Franž Jordan pa je grozil tistim, ki s strešicami (haček) menda ponovno provocirajo.

Adamovich je trditve zavrnil kot nepravilne. To je storil tudi v torek, 9. aprila zvečer, v Beljaku na srečanju Koroške pravniške družbe, ki se ga je udeležil tudi deželni glavar. Ali bo

Dr. Ludwig Adamovich in dr. Reginald Vospernik

kom zasedli svoja mesta v dvorani, ponavljali znane trditve o osebni odgovornosti Adamovicha za razsodbo z dne 13. 12. 2001, o njegovi vpletenosti v nastanek Zakona o narodnih skupnostih in o srečanju s pred-

to Haiderju kaj zaleglo, bomo videli.

Adamovich je pojasnil, da po zakonu on ne more glasovati o razsodbi sodišča, če je večinsko sprejeta. In s Kučanom se ni pogovarjal o tej razsodbi, pri Za-

konu o narodnih skupnostih pa sploh ni sodeloval, ker je tedaj bil profesor v Gradcu.

Adamovich je Korošce pozval k strpnosti in spravi in pravilno pripomnil, da bi dvojezični napisi bili popolnoma neproblematični, če bi jih postavili takoj po podpisu državne pogodbe leta 1955. Takrat bi družba to sprejela kot poravnavo krivic, ki so jih utrpeli koroški Slovenci.

V Beljaku je Adamovich izrazil strah, da bo vprašanje dvojezičnih tabel postalo zgodba neskončnega pravdanja, če država ne bo do konca tega leta popravila Zakon o narodnih skupnostih v smislu razsodbe ustavnega sodišča. Kajti v Avstriji je parlament najvišji zakonodajalec in samo on more sprejeti nova določila.

Deželni glavar, ki je Adamovicha hudo napadal, je pred predavanjem v Beljaku bahavo dejal, da se on nima kaj opravičevati Adamovichu, ampak da mora to storiti on, ker je škodoval Koroški. V razpravi je Adamovich popolnoma ovrgel Haiderjeve trditve in pomisleke. Sicer pa sta se rokavala in izmenjala tudi nekaj besed.

Franc Wakounig

Predigra in pregnanstvo

Franc Černut

Nadaljevanje

Ti se spočetka skušajo protiviti, a grožnja logorske komande je nepreslišna. Odlok je izstavljen od »Geheime Staatspolizei Klagfurt (datiran s 15. julijem 1942, izročen že 17. aprila 1942), po katerem je nam kot narodu in državi sovražnim odvzeto celotno premoženje in s tem pripada kot zaplenjena imovina nemškemu rajhu. Torej smo sedaj pravi zdomci, odvzeto nam je tudi še človeško dostojanstvo in čast. Po nekem manjšem sprehodu v bližnji gozdček ob spremljavi lagerführerja se vzdušje le malo zrahlja, on skuša celo nekako opravičevati tisti oboroženi sprejem na postaji ter na poti v taborišče, češ da je imel na podlagi poročila iz Ostmarke le močne pomisleke ter je moral računati s pravimi lopovi in razbojniki. Kmalu pa se prične sivi vsakdan. Skoraj vse sposobne moške in ženske pričnejo pošiljati na delo izven taborišča. Očeta dodelijo obratu MAN v Mainzu, mama mora na bližnje letališče v Herzogenaurach, od koder se sicer vrača vsak dan v logar. Starejši sestri je naložena oskrba ostalih nas otrok, dodatno ji dodelijo še čiščenje pisarniških prostorov komande.

Kar v prvih dneh bivanja mama obvesti brata poštnega mojstra v Posenu (na Poljskem) o naši usodi. Kot bivši socialdemokrat je bil po anšlusu zaprt, po »spreobrnjenju« ter pristopu k NSDAP rehabilitiran in poslan po lastni želji na vzhod. Kot član stranke nemudoma dostavi izčrpno poročilo na sam führerhauptquartir z zahtevo po takojšnjem preklicu našega izгона ter vrnitvi posestva. Utemeljitev: očetovo zadržanje ni bilo sovražno usmerjeno obstoječemu režimu. Odziv na to je vidno pozitiven, saj kmalu za tem lagerführer sporoči očetu, da se v kratkem z družino vrne domov. Ta vest pride tudi v domači kraj in povzroči tod precejšen nemir. Sosed, ki ni bil nedolžen za našo izselitev in se je tudi po našem izgonu v marsičem okoristil našim imetjem, pri odvažanju našega žita in živinske krme naleti tudi na one, v senu skrite zaboje s slovenskimi knjigami, ki sva jih z očetom spravila pred dobrim letom. Takoj jih ta »ljubi« sosed dostavi gestapu v Celovcu in se nato še širokousti: Der Černut kommt nie wieder heim, wir haben belastendes Material bei ihm gefunden. Dejansko se že kmalu spet oglasi lagerführer pri očetu z vestjo, da je predvidena vrnitev preklicana zaradi obremenilnega materiala. Oče stoji prepaden ob tem sporočilu in z materjo noč in dan ugibata, kaj je le res v ozadju. Tako blizu smo bili rešitvi

Ko se bomo koroški Slovenci letos ob 60-letnici nasilne izelitve spominjali tistih mračnih dogodkov okrog 14. aprila 1942, ko je bilo okrog 300 družin pregnanih z rodne zemlje, je vsekakor treba vsaj delno osvetliti obdobje nazaj, odkar je pri nas zavladal nacifašizem. V naslednjem prispevku hočem malo pobrskati po spominih ter opisati dogodke, kakor sem jih doživljal kot otrok maloposestniške družine, ki se je morala preživljati s trdim delom in se tako boriti za svoj obstoj.

Franc Černut, Loče

je doraščal ob Baškem jezeru, v Zgornjih Dobjeh. Družina je bila l. 1942 pregnana in izseljena v taborišče Frauenaurach.

in v hipu se to upanje izblini v nič.

V taborišču se medtem položaj zaostruje, a kljub temu starši dosežejo pri komandi ureditev neke pomožne šole za vse šoloobveznike. To sicer vodstvo dovoli, obenem pa strogo predpiše predmete: namreč malo pisati, malo brati, seštevati in odštevati, šteti do sto – in konec. Vlogo učitelja prevzame Dragaschnigov Hanzi s Kostanj, ki je bil poprej v semenišču in je čudno priljubljen pri nas vseh. Hanzi se zdaleka ne misli zadovoljiti s predpisanim, prevelik domoljub je. Prične s poučevanjem slovenščine, zemljepisa, zgodovine, fizike, kemije in stenografije – torej s predmeti, ki bi v primeru potrebnih učnih pripomočkov dosegale raven nižje srednje šole. Nam, kakim petim poučuje celo ruščino, obenem nas na skrivaj v gozdčku pripravlja na birmo. Te smo potem deležni v Erlangu, podeli jo pa škof iz Bamberg, ki je zelo ganjen, ko izve o naši usodi. Šolski pouk je v jedilnici, torej poteka praktično pred očmi lagerführerja. Vsak trenutek SS-ovec lahko vstopi in to se zgodi tudi nekajkrat. Toda Hanzi naravnost mojstrsko takoj presedla od prepovedanega predmeta na otroško računanje in mi mu sledimo, ne da bi se komu kaj zataknilo. Stenografija vendarle postane usodna za našo šolo. Iznenađena kontrola SS-oberstuführerja Schüsslerja nas zaloti pri pisanju. Spočetka se le posmehljivo ozira po pisanih listih, ko pa se prepriča o našem solidnem znanju, se moč zresni, kratek komentar: Auch ich hab' das mal gekonnt, in jezno zapusti jedilnico. Šola je takoj ukinjena, Hanzi pa mora na fronto. Prvotno vodjo zamenja drugi SS-ovec Fick,

goreč hitlerjanec. Ko vojaška komisija izbira moške za fronto, se ti seveda protivijo, češ kako naj se kot sovražniki rajha zanj borimo? Takoj začne groziti s kacetom in ker to le ne zaleže zadosti, začne razjarjeni SS-ovec divje vihteti pištolo po zraku, kot da bi hotel vse postreliti, ker bi temu človeku brez nadaljnjega bilo mogoče pripisati.

Vsak odpor je torej videti brezsmiseln – možje klonijo pred nasiljem. In prva žrtev teh na bojnem polju postane družinski oče treh otrok Franc Galob. Velika žalost zajame vse pregnance. Tokrat celo SS-ovec dovoli obisk maše zadušnice za padlega v bližnji vasi Büchenwald. In ko po maši mogočno zadoni viža »Hej Slovani« po svetišču, je rosno vsako oko. Na harmoniju igra Miklavžev oče Janko Ogris iz Bilčovsa – tudi njemu si utirajo grenke solze po licu. Toda tudi v taborišču žanje smrt. Prvo pobere Grafenauerje-

da je pod našim žepom na levi strani rumena, šesterokraka zvezda, zamazana s temnim madežem. Na večer prosim mamo, da mi umazano liso opere. Mama s tresočo roko opazuje oblačilo, ga vsa razburjena obrne ter vrže na tla. Ne, ne, vrzi ga stran, zaječi in me trdo prime za roko. Daj ga stran, lastnika tega so ustrelili, še doda in plane v obupen jok. Stojim kot okamenel in le polagoma dojamem, kar sem bil slišal iz maminih ust. Ali tudi nas čaka podobna usoda, mi bije po glavi? Naglo sežem po tistem krvavem oblačilu in kot ponorel divjam proti bližnji reki Aurach ter ga vržem v vodo. V mraku mi kmalu izgine izpred oči, a še hujski mrak leže na enajstletno otroško dušo. Ko je izvedeti o prvih nemških neuspehih na frontah, se tudi med pregnanci pričnejo buditi rahli upi na mogoči preobrat, prav tako vse pogostejši letalski napadi pričajo,

Vpregli so jih kot črno živino

vo babico – vzrok smrti: srčna kap!? Devetnajstletni Jagoutzov Franc se pri delu smrtno ponesreči. Kmalu nato gre v smrt malo duševno omejena mlada ženska iz Podjune, ki ob letalskem napadu noče v zaklonišče, lagerführerja menda celo udari – drugi dan jo odpelje teman avtomobil. Podobno se godi možu iz Selskega Kota, ko mu uidejo nepremišljene besede. Ko nekega dne pripelje kamion kup različnih oblek (moških, ženskih, otroških) v taborišče, je vsakemu prepuščeno si izbrati kaj primerne. Stvari so videti rabljene, toda dobro ohranjene. Sam se odločim za temen otroški bluson, ki je vseč tudi Dragaschnigovemu Hanziju in tako se zmeniva, da ga bova izmenjaje nosila. Na njem me moti le to,

da postaja tisti, v nebo hvalisani skorajšnji »Endsieg« vedno bolj le še utopija. Lagerführerju seveda ne ostane prikrito tisto novo vzdušje med pregnanci, navzlic temu pri apelu še močnejše gromi in grozi. Ne! Nemčija bo zmagala, ne delajte si napačnih upov! In s prekipajočim, penečim glasom še dostavi: ... tudi vi ne boste preživeli! Ob tem kričanju je slišati prestrašeni otroški jok in neka žena v visoki nosečnosti se nezavestna zgrudi na tla – moža so ji že pred meseci poslali na fronto. Čudne vesti je slišati tudi s Koroškega – o nekih goščarjih – a te novice se prenašajo le s prišepetavanjem, zelo zaupljivo. Prehrana se iz dneva v dan slabša in mi mladi iščemo možnosti za kak dodaten prigrizek.

pregon 1942–2002

Nek pekovski mojster bi me želel za pomočnika, a ko lagerführer to izve, me terja v svojo pisarno ter mi s klofutami dopove, da mi bo že komanda priskrbela potrebno delo. Mama me sicer miri, mi odstopa marsikak grižljaj, toda v meni vse prekipeva, upira se mi ravnanje z nami in iščem izhod iz te zagate.

Nekoč zagledam na smetišču velik hleb domačega kruha. Planem nanj, toda ojej, ves je plesniv. Prelomim ga in skušam odstraniti, kar je slabega, vendar se mi to ne posreči, torej se lotim tistega, kar je. Ni ravno okusno, a uteši otroško lakoto. Kmalu pa se pojavijo posledice – bruhanje in močna driska. Zdravila ni in tako hiram iz dneva v dan, zelo oslabim. Prav tedaj se pojavi v baraki lagerführer ter mi veli, da moram na delo. Oče je ravno v bolniškem, zato v lagerju, se seveda takoj zoperstavi, češ da v tem stanju nisem sposoben za delo, saj se komaj držim na nogah. Močno se zgraža nad SS-ovcem, a nič ne zaleže. Bojim se posledic za očeta, zato ga mirim, mu prigo-varjam, da je vse v redu, v resnici sem do kraja obupan in brez vsake volje. Do postaje me spremlja bolniška sestra, a tam jo odslovim. Poprej mi stisne še nek list v roke in sam vstopim v vlak za Dachsbad kot mi je bilo rečeno. Vvlaku mi švigajo čudne misli po glavi, a vse se mi zdi tako ničevno, tako brezsmiselno. Le ko pogledam na list in tam berem Metzgeri Hyeronimus se prestrašim, sem nenadoma čisto iz sebe. Nikoli nisem prenesel klanja živine in sedaj naravnost v klavnico?! Kot pijan se bližam tisti prekleti hiši, boječe pozdravim z Guten Tag, jecljaje še dostavim Černut, Lager Frauenaurach ... Iz usnjenega naslanjača se dvigne pravi velikan, se mi približa ter mi prisoli pravo mesarsko klofuto, da odletim v nasprotno steno hodnika, ob tem me nahruli: Heil Hitler heißt der deutsche Gruß, merk dir das Russla! Šele sedaj vidim, da nosi tisto tako zasovraženo rjavo uniformo SA-jevca ... Odslej sem tudi prekrščen, vsi me kličejo samo še Russla. Ta človek je pravi sadist, pretepa ali brca me za vsak

Dalje na 4. strani

60-LETNICA PREGNANSTVA IN UPORA

Krik proti tiranstvu v Domu glasbe

60 let od časa pregnanstva. 57 let od zavrnitve povratka v Beljaku. 56 let od brizganja na celovških ulicah, od prepovedi njihove organizacije. Toliko in toliko let od te ali one šikane, od žalitve, poniževanja, od preziranja. Slovenski pregnanci na Koroškem so zdržali. Kot organizacija vsekakor; marsikoga izmed njih je v tem času že pobralo, današnja generacija so otroci, ki so s svojimi starši delili usodo izselitve. Toda spomin so znali prenesti na svoje otroke, vnuke. Nobenega sovraštva, a pozabiti ne, je njihovo geslo. Kaj je lahko še bolj spravne. Sprava ne pomeni zaspali, temveč ostati budni, da se kaj takega ne bi več ponovilo!

In tako smo se zapeljali v 60. obletnico usodnega 14. aprila leta 1942. O tem smo že veliko pisali, veliko brali, stvari so nam dokaj jasne. Tako mislimo vsaj nekatere

ri, morda pa vsem to ni povsem jasno. Tudi zato je potrebno kar naprej osveščati naše ljudi, naše otroke, naše vnuke. Doslej nam je to dokaj uspevalo, saj sta v naši narodovi zavesti pregnanstvo in odpor dokaj ukoreninjena.

V nedeljo ne praznujemo, ne obžalujemo, ne obtožujemo, v nedeljo se spominjamo. Spomin bomo poskušali še bolj ukoreniniti za danes, za jutri, kakor glasi geslo prireditve.

Spominjali se bomo dostojno. S pokonci dvignjeno glavo. Praznovali bomo s ponosom, da smo zdržali vsa ta leta, da nas ni ukrivilo nacionalistično breme, da smo zdržali vsem pritiskom. To je zasluga zveze, zasluga medsebojne povezanosti, podpore drug drugemu. To je pravo tovarštvo!

Irena Vremšak-Baar nam bo ob spremljavi Sinfoničnega orkestra RTV Slovenija pela pesmi

tožbe, žalostinke poljskega skladatelja H. M. Goreckega. Program ni bil izbran slušajno, ampak namerno, usmerjeno. Skladatelj je kot otrok doživel koncentracijsko taborišče in v njegovih zrelih letih, leta 1976, je iz njega bruhnilo. Tako je bruhnilo tudi našemu literatu Andreju Kokotu, ki je pred nekaj leti izdal spomine Ko zori spomin. Nihče, ki je doživel takšno krivico, ki je doživel oropanje svobode, krajo otroštva, mrzlo in brezčutno nasilje, ne more mimo tega.

Sopranistka Irena Vremšak-Baar, koncertna in operna pevka, znana gostja po koncertnih odrih po svetu, nam bo zapela pesmi tožbe tiranije, hrepenenja, žalosti.

Ne sprejmimo tega visoko kvalitetnega programa kot obhajanje usode, naj nas spomni na težke čase in utrdi v naši volji, da ponovitve ne bomo dovolili nikoli!

Jože Rovšek

CELOVEC

Klasični abonma KKZ

Že prihodnji teden, v sredo, 17. aprila, bo v dvorani fresk na sporedu 1. koncert (violinistka Nina Popotnik, Monika Thurner in orkester SGŠ) v okviru klasičnega abonmaja, ki ga razpisuje KKZ za to leto.

Tajnik KKZ Nužej Tolmajer je na novinarski konferenci dejal, da si hoče KKZ z nizom koncertov privzgojiti in navduševati publiko za klasično glasbo. Zelo razveseljivo pa je dejstvo, da tudi nekatera podeželska društva vključujejo v društveni prireditveni koledar večere s klasično glasbo.

Zelo ponosen pa je, da je uspelo KKZ pridobiti mezzosopranistko Bernardo Inzko-Fink ter njenega brata baritonista

Marka Finka. Oba bosta izvedla ob klavirski spremljavi Špele Filipič samospeve Antona Nageleta in Franceta Cigana (27.

september v dvorani fresk v Vetrinju).

V okviru abonmaja bo gostoval 31. maja v Dobrli vasi

vrhunski vokalni ansambel »Voskresenije« iz St. Peterburga, ki bo interpretiral ruske kompozicije od 18. do 20. stoletja ter pesmi pravoslavne liturgije. Abonma bodo zaokrožili s koncertom »Romantika v skladbah za glas, klarinet in klavir« (16. novembra, v KD v Dobrli vasi).

Abonma lahko naročite oz. kupite pri KKZ (tel. 0463/ 50 23 79) ali pri zaupnikih podeželskih kulturnih društev; stane pa 30 evrov. Cena za vsak posamezni koncert je 11 evrov. M. Š.

Violinistka Nina Popotnik

Nadaljevanje s 3. strani

najmanjši prekršek. Spočetka imam tudi težavo z njegovim narečjem. V kolikor prve besede ne razumem, že sledi udarec, neredko se od tega znajdem na trdih tleh. Tudi lovec je; on se pelje s kolesom, midva s psom pa ga spremljava vsak na eni strani. Če mu ne utegnem slediti, se ustavi ter me na cesti kaznuje. Ravnanje tega človeka me spravlja v obup in resno se ukvarjam z mislijo na samomor. Tega me rešita samo mama in ljubljanski stric, ki se s prisilnega dela v Obertauernu oglašata z bodrilnimi pismi. Drugi sončni žarek je zame mesarjeva hči, ki študira v Nürnbergu ter konec tedna navadno preživi doma. Ob njeni prisotnosti sem seveda še Russla, toda nobene druge žal besede, nobenega udarca, nobene brce nisem »deležen«. Spet enkrat je konec tedna, a hčerke ni. Zelo užalostčen opravljam svoje delo, ko

Posedli so za skupinsko sliko na Hesselbergu

se spet oglasi sirena (letalski napad). Tokrat mi ni za zaklonišče, uberem jo naravnost po naselju navzdol, kjer se začnejo ob cesti polja in njive. Ko zagledam prve eskadrole, slečem delovno bluzo ter jo z vso silo vihtim po zraku v blazni misli, da me tam zgoraj opazi eden izmed pilotov ter se me

usmili s kako bombo in tako napravi konec mojemu hiranju. Prenavna je ta misel, a tem hujše je srečanje z mesarjem, ki je moje početje opazoval skozi kletno okno. Pretepen in obrčan obležim na trdem tlaku dvorišča. Tudi to preživim in trpljenje se nadaljuje. Zelo mi primanjkuje spanja. Rano ob

PROTEST »PRIDNEGA, MARLJIVEGA IN POŠTENEGA KOROŠČA«

Adamovitch verschwinde!

Robato in neolikano je ta Rgospod, ki nam svojega imena ni hotel izdati, skušal v ponedeljek zvečer v Tinjah

Koroškem nezaželjena, zdaj pa naj izgine tudi dr. Adamovitch. To je koroški način tradicije v zgodovini. wafa

VABIMO NA KONCERT SKUPINE

»Primus Sitter & Oliver Groenewald Newnet«

v sredo, 17. 4. 2002, ob 20.00 uri
v kulturnem domu KUMST v Žitari vasi.

Izjemni kitarist Primus Sitter v harmoniji z bigbandom Oliver Groenewald Newnet

Oliver Groenewald, ustanovitelj ansambla, je bil učitelj za bigband in improvizacijo na Western Washington University. Jazz glasbenik ima zlato roko za izvrstni sound. Lahkotni swingovski zvoki se menjavajo z melanholijo in zrcalijo najrazličnejša razpoloženja jazza.

Band Oliver Groenewald Newnet sestavlja devet jazz glasbenikov iz Amerike, Nemčije, Nizozemske, Anglije in Avstrije.

Z vrhunskim koroškim kitaristom in nosilcem odlikovanja »International Heritage Jazz-Guitar Competition« v Nashvillu Primusom Sitterjem je band navduševal občinstvo na zelo uspešni turneji po Nemčiji in Avstriji.

Prireditelja: SPD Trta in KUMST

Soprireditelj: Društvo »Dvojezični zbor – Der Zweisprachige Chor«

zori moram v hlev, ga očistiti ter nakrmiti tudi do dvajset govedi, nato opraviti naročeno delo in na večer po vojaško najaviti konec. Zadnje je čiščenje mesnih strojev, toda te mesar le mimogrede pregleda, pač pa se ozre na uro in če ta še ni devet, požene v stroj kos mesa, da moram vse skupaj ponovno razstaviti in očistiti. To vidno zavlacavanje in kraja tako potrebnega spanja me žene domala v blaznost. Ni več odrešilnih solz in goreče molitve ostanejo neuslišane, ali ...?

Nepričakovano me nekega dne pokliče mesar k sebi in mi razodene: »Russla, morgen gehst du heim.« Neverno gledam tega strašnega moža pred seboj, ki še enkrat ponovi: »Jawohl Russla, du gehst heim ...« Tedaj mi zavre kri, po možganih mi tolče kot kovaško kladivo na tnalu in srce mi naravnost glasno bije, bojim se, da ga bo razneslo. Zajočem kot mali otroček in v tem trenutku bi me-

sarja najraje objel. Ta pa me samo čudno gleda, na njegovem obrazu zapazim poteze, ki jih doslej še nisem videl – so mar znaki človečnosti, morda spoznanje krivičnega ravnanja? Kaj zdaj vse to šteje? Kot v pijanosti mi mineva preostali del dneva, noč se mi zdi brez konca, ne morem pa zatisniti niti za trenutek očesa. Še v mraku se odpravim na železniško postajo, čakanje se mi zdi neskončno. In potem med svojimi ... V objemu matere se zjočem. Zaskrbljena me sprašuje: »Si mar bolan, slabo izgledaš?« »Ne, nič mi ne manjka,« odvrnem, »samo neskončno sem srečen.«

Šele zdaj izvem, da odpotujemo po Mareschovem posredovanju v Nižjo Avstrijo, tedaj Niederdonau. O svojem doživetju v Dachsbachu le malo govorim, največ izvedo starši šele po vojni, nekaj pa mi bo za vedno ostalo skrito v srcu.

Konec

ŠOLSTVO

Gibanje »Ogrožene šole« se širi in krepi

O minozni šolski paragraf 87 iz preteklega leta upravičuje deželno vlado, da naredi iz samostojnih ljudskih šol v primeru prenizkega števila učencev izpostavo in jo priključi večji šoli. Pred tem je imela občina kot vzdrževalec šole možnost, da predlaga ukinitve šole. V šolskem letu 2001/02 je bilo ukinjenih 28 samostojnih ljudskih šol (predvidenih je 39).

V Železni Kapli se je že lani spomladi izoblikovala krajevna iniciativa, ki je s podpisno akcijo zahtevala ohranitev LŠ Lepena in Obirsko. Občinski svet v Železni Kapli pa je jeseni večinsko sklenil pritožbo na vrhovno sodišče (VGH). Temu se je pridružila tudi občina Sele. Pritožbi do danes še nista bili obravnavani. Izid je torej še negotov. Starši kot tudi učitelji in komunalni politiki seveda upajo, da bo odločeno v njihov prid.

Šola naj ostane

Ob koncu leta 2001 se je oblikovala platforma »Ogrožene šole«. Njen cilj je združiti starše, učitelje in komunalne politike v boju za ohranitev izpostav in ponovno oblikovanje v samostojne šole.

Pretekli petek so predstavniki iniciative vabili na novinarsko konferenco v šolsko izpostavo Ingolsthal (spada k LŠ St. Salvator). To je idilični kraj s približno 250 prebivalcev. Izpostavo sedaj obiskuje 13 otrok, pouk pa poteka na štirih šolskih stopnjah. Vas ima solidno infrastrukturo; poleg izpostave je v vasi še kulturni dom, cerkev in dve gostilni, kjer poteka pestro društveno življenje. Učenka Maria ima z domače starševske kmetije že

zdaj 6 kilometrov dolgo pot v šolo. V primeru ukinitve bi se pot podaljšala še za 4 kilometre v LŠ St. Salvator, v dolini Metnitztal pri Brežah. Zanimiv je tudi podatek, da se število gospodinjstev ni zmanjšalo. Nazadovalo pa je število otrok v posameznih družinah.

Protest od spodaj

V šolskem poslopju se nahaja tudi privatni otroški vrtec, šola pa je tudi komunikacijski center, so dejali predstavniki krajevne iniciative in zastopniki platforme iz raznih krajev Koroške. Šolo v Lepeni je predstavila Maria Benetik, Obirsko Daniela Cuderman, Rubland v Dravski dolini pa učitelj Helmut Smole.

birokracija itd.). »Za nogometni klub FC Kärnten je dovolj denarja, za izobraževanje pa premalo«. Breški župan Max Koschitz se je zavzel za ohranitev šole in obljubil skupni boj za šolo na vseh linijah. »Prepričan sem, da nam bo to s skupnimi močmi tudi uspelo,« je dejal optimistični župan.

Predstavniki staršev v platformi Robert Kauer iz Lobnika je rekel, da bo platforma z raznimi akcijami opozarjala na potrebe in zahteve obrobni in ekonomsko šibkih krajev in da bodo odločno nastopili proti izsuševanju infrastrukture. »Hodimo, da živijo v teh krajih vasi še naprej«.

Podpredsednik DŠS Rudolf Altersberger, ki je prav tako

Robert Kauer, Daniela Cuderman, Maria Benetik, učiteljica izpostave Elisabeth Edlinger, Hans Kraiger, Helmut Smole in podpredsednik DŠS Rudolf Altersberger (z leve).

Foto: Štukelj

Ravnatelj LŠ St. Salvator Hans Kraiger, ki je sam 17 let poučeval na LŠ Ingolsthal, je menil, da izpostava nima prav veliko prednosti, vse je postalo še bolj komplicirano (komunikacija, koordinacija terminov,

proponent ohranjanja vaških struktur in šol, je menil, da bi bilo bolj pametno investirati v pospeševanje obrobni regij kot pa v drage letala prestreznike.

Mirko Štukelj

LUTZ HÜBNER: »MARJETKA, STR. 89«

Spektakularen nastop Gledališča Ptuj v Pliberči

Kadar besede ne prižuborijo, temveč kakor strelice vodometa brizgajo in cingljajo iz igralčevih ust ter se na soncu zalesketečejo v spektralnih barvah, se zaveš, da si priča sijajnemu profesionalnemu odrskemu spektaklu.

Gojmir Lešnjak – Gojc stopi pred publiko in s skrivnostno resnim obrazom pove, kako se ustvarjalci odrskih umetnin – v medsebojni odvisnosti – drug drugega ob živce spravljajo, da bi, ko se zavesa dvigne, občinstvu lahko nudili večer duhovnih in estetskih užitkov. Gojc ti ne pove nič posebnega, nič očarujočega, in vendar te prevzame v trenutku, ko ti pogleda v oči in odpre usta. Njegova umetniška narava se sijajno razodeva v njegovi komičnosti, ki je čista, korenita resnoba. Kar je, pa je: Njegov kongenialni gledališki tovariš je dunajski Otto Schenk.

Mojca Funkl, tačas še študentka ljubljanske gledališke

akademije (njen profesor je koroškim Slovencem znani Boris Cavazza, glavni igralec v »Obračunu« J. M.) Je prav takšna prvovrstna komedijantka: misliš, da ne zna do pet štet, pa jih ima polno za ušesi, je kameleonska prebrisanka, ki ti – čira čara – smukne v katerikoli vlogo, kajti oba igralca mojstrujeta mnogo Marjetkinih vaj za »nastop«. Za tekstovno predlogo je izbral berlinski dramatik in igralec Lutz Hübner šest verzov iz Marjetkinega samogovora (Gretchen's Monolog) v Goethejevem »Faustu«:

»Kako v tej izbi zrak teži,
(odpre okno)
pa zunaj vendar veje hlad.
Kje mati hodi, da je ni?
Tako tesno mi je naenkrat.
Obšlo me je, da vsa drhtim -
prav po neumnem se plašim!«
(Začne se slačiti in poje)

To skromno, pičlo besedno ogrodje avtorju zadošča, da

obesi nanj vse stiske in tesnobe, vse muke in muhe, vse živčne negotovosti gledaliških ustvarjalcev za k u l i s a m i, tako pri vajah za nastop kakor pri predstavi, vse krize in vsa premaganja živčnih zlomov, tako da more občinstvo prasniti v smeh, medtem ko se ustvarjalcem komedije nacejajo potihem solze v prsi – dvorana v solzah od smeha, njim pa solze potrtosti ne smejo privreti v oči! Da, skrajno samopremaganje, takšen je veličastni vrh umetniške ustvarjalnosti!

Slovenski prevod (Darko Čuden) je zabeljen in popopran, da se čudiš, kaj vse prenese naša milo-ljuba materinščina, če pride iz ust profesionalnih umetnikov: ljubljanski sleng, jugoslovanščina.

Pliberška dvorana je donela od zvonkega, sproščenega smeha! – Kdor ni bil tam, je kriv sam.

Janko Messner

GALERIJA ROŽEK

Zlitje različnosti

V galeriji Marije Šikoronja od pretekle sobote dalje poteka razstava dveh umetnikov, in sicer avstrijskega uveljavljenega umetnika Fritza Berglerja, doma iz St. Lorenza in Mürztal, sedaj živečega na Dunaju, in mlade likovne umetnice iz Ljubljane Lucije Močnik.

Ko si na prvi pogled razgledaš po razstavi, dobiš občutek, da se je tokrat galeristka pošteno uštelala, da je postavila ob bok dva umetnika, ki nimata nič skupnega. Prvi, Bergler, razstavlja na železnih ploščah, usmerjenih v naravno rjavenje, in tako ustvarja velike slike listov, cvetov ali karkoli si gledalec lahko predstavlja, stvaritvam pa dodaja reliefne učinke ter elemente, ki v svojem izrazu govorijo družbeno in socialno kritično. Njegova fotografija, ki jo vključuje v razstavo, je pretresljiva, je prav to, kar se danes pogosto mimo naše odzivnosti pojavlja v bližnjem ali daljnem svetu.

Tridesetletna Lucija Močnik je diplomantka Likovne

akademije v Ljubljani, in sicer pri prof. Jemcu. Že samo to ji daje nekako preddispozicijo, kar pa še ne zapečatuje njene umetnosti. Kot restavratorko jo odlikujejo zelo natančno izrisani etnološko poglobljeni pogrinjki; pa kljub temu je vse to samo površni pogled. Če se postavimo pred njenih 21 podob različnih prebivalcev naše Zemlje in ob njih 25 različnih kamnov, se nam naekrat razpre misel o podobnosti, različnosti in enakosti. Kamen si je lahko podoben, to nikogar ne moti, a če smo si ljudje različni po fizionomiji, barvi, po veri in jeziku, zna vse to pripeljati do krvooprelitja.

Za zelo zanimivo razstavo v Šikoronjini Galeriji Rožek si je treba vzeti čas. Jaz sem si ga. Bolj sem gledal v slike in podobe, bolj mi je postajalo jasno, da je likovna govorica obeh umetnikov zelo izpovedna, celo osveščujoča.

Resda tovrstne umetnosti marsikdo ne razume. Tudi jaz ne, no ja, marsikdaj ne. 5. maja vas bo po predstavi vodila Janja Zikulnig in z njo kar naenkrat postane nerazumljena umetnost človeku bližja.

J. R

DOBRLA VAS

Smolar navdušil mladino

Nabito poln je bil kulturni dom v Dobrli vasi v petek, petega aprila zvečer. Pred mnogoštevilčnim občinstvom je namreč zaigral znani slovenski pevec Adi Smolar, ki »oborožen« samo s kitaro in navihanimi besedili navdušuje publiko v Sloveniji in tokrat tudi pri nas na Koroškem. Zdanjič smo ga v naših krajih lahko videli na dvorišču Mohorjeve v Celovcu pred dvema letoma, medtem pa Adi seveda ni lenaril in je pred nekaj meseci izdal svojo novo zgoščenko z imenom »Treba je delat'«. Z obiljem novih pesmi iz omenjenega novega albuma in starih klasikov mu je tudi v Dobrli vasi uspelo narediti kratkočasen večer in odnesti mnogo, mnogo aplavza domov v Slovenijo, saj kot vedno ni enostavno zaigral ene pesmi za drugo, marveč med njimi povedal tudi kakšno zabavno anekdoto. Gotovo bomo Adija lahko videli še večkrat!

Kako uro, preden je na oder stopil Adi Smolar, pa so obiskovalci lahko uživali ob nastopu predskupine »Jazziks« – bend, ki ga sestavlja pet dijakov slovenske gimnazije in so v Dobrli vasi odigrali svoj prvi koncert. Kljub njihovi mladosti (vsi so stari okoli 17 let) so dokazali, da se je splačalo v kleti slovenske gimnazije urediti prostor za vaje, katerega so »Jazziksi« v zadnjih mesecih tudi uporabljali za izostritev svojih talentov – posebno navdušil je večminutni solo bobnarja Emanuela Lipuša. Škoda samo, da so bili instrumenti v kulturnem domu malce slabo »zbalansirani«, tako da je pri bolj »divjih« pesmih od časa do časa iz zvočnikov zvenelo moteče šumenje. Toda vsekakor – nad vse uspel koncert Adija Smolarja in mladih Jazzikov.

Gregor Wakounig

Kantavtor Adi Smolar

PRIREDITVE

ČETRTEK, 11. 4.

CELOVEC, v Musilovi hiši – Memorial Kärnten/Koroška
19.00 Občni zbor in predavanje K. Stuhlpfarrerja

ŠMOHOR, mestna dvorana
19.00 Otvoritev razstave Petra Gotthardta »slike-skulpture«

PETEK, 12. 4.

CELOVEC, Mestna galerija
17.00 Slovensko vodstvo ob razstavi »Das Geschenk-darilo, ponudba in gostoljubje«. Vodi Janja Ziklunig

BOŽJI GROB, ljudska šola – SPD Edinost, LŠ Božji grob
20.00 Diapredavanje o lesorezih Karla Micheua pod geslom »Vse za srce«

SOBOTA, 13. 4.

CELOVEC, Künstlerhaus
20.00 Haider odstopa. Hubsli Kramar Live (okrogla miza)

SELE-BOROVNICA, gostilna Terkl – Alpski klub Obir
20.00 Madnarodno srečanje ansamblov. Sodelujejo: ansambel Francija Zemeta, ansambel Bohpomagaj, St. Margarethener Trio, ansambel Frajerji, Die lustige Landpartie, Rečiški kvartet, Mürtzal-Piraten, ansambel Tremerski Dukat

LEPENA, ljudska šola – SPD Zarja in SPD Celovec
20.00 Diapredavanje Dava Kaničarja
ŠMIHEL, farna dvorana – KPD Šmihel
20.00 Klasični koncert, Nastopata: Janez Gregorič (kitara) in Gilbert Sabitzer (saksofon)

NEDELJA, 14. 4.

CELOVEC, v stolni cerkvi
13.00 Spominska maša s škofom dr. A. Schwarzem
14.30 Spominska slovesnost s simfoniki RTV Slovenije v Domu glasbe v Celovcu
PLIBERK, v kulturnem domu – MoPZ Podjuna
19.00 Komedijska »Radikalna kura«; nast. KD »Simon Gregorčič« iz Velike Nedelje (spremenjen čas!)

PONEDELJEK, 15. 4.

ŠENTJANŽ, k & k
9.30 Literarna delavnica

SREDA, 17. 4.

PLEŠERKA, pri Habnarju
9.00 Deportacija koroških Slovencev aprila 1942 – učiteljski izobraževalni seminar. Predavajo: dr. Karl Stuhlpfarrer, dr. Valentin Sima, dr. Avguštin Malle, Andrej Kokot, Franc Rehsmann in Franci Černut

VETRINJ, samostan, dvorana fresk – KKZ, Glas. šola Celovec
19.30 Koncert. Nastopajo: Nina Popotnik (violina), Monika Thurner (klavir) in orkester Glasbene šole

ŠENTJANŽ, k & k
20.00 Abonma. Gledališka predstava »Marjetka, str. 89«

ŽITARA VAS, Kumst – SPD Trta, Kumst, Dvojezični zbor
20.00 Koncert-Primus Sitter & O. Groenewald Newnet

ČETRTEK, 18. 4.

PLEŠERKA, pri Habnarju
8.30 Potovanje na spominska mesta na Radiše, na severno stran Ljubelja in k Peršmanu v okviru učiteljskega izobraževalnega seminarja

ŠMIHEL, ljudska šola – Mohorjeva založba, LŠ Šmihel
9.00 Niko Kupper obišče šolarje

PETEK, 19. 4.

ŠENTJANŽ, k & k
9.30 Poživljajoče urjenje spomina / Gedächtnistraining. Traja do 16.30.

SOBOTA, 20. 4.

ZMOTIČE, gostilna Pranger – SDP Dobrač
19.30 Koncert. Nastopajo: Oktet Suha, Tamburaški ansambel Tamika in dvojezični otroški zbor Didldumdaj

PLIBERK, kulturni dom
20.00 Pop, Jazz in Kabaret. Nastopajo: VOX, Stefan Thaler, Michael Erian, Tonč Feinig, Markus Gruber
ŠENTPRIMOŽ, kulturni dom – SPD Danica
20.00 Gledališka predstava »Marjetka, str. 89«. Gledališče iz Ptuja
ŽELEZNA KAPLA, Hotel Obir – Lovski pevski zbor Železna Kapla
20.30 Lovski ples. Igra Sredenšek Sextet

NEDELJA, 21. 4.

RADIŠE, kulturni dom – KKZ, SPD Radiše
14.30 Srečanje mladinskih zborov
KOTMARA VAS, ljudska šola – SPD Gorjanci
14.30 Vigredni koncert

PONEDELJEK, 22. 4.

VELIKOVEC, Neue Burg – Biro za slovensko narodno skupnost pri koroški deželni vladi, KKZ, SPZ, Mestna občina Velikovec
18.00 Kulturni teden koroških Slovencev. Slavnostna otovoritvev deželnega glavarja dr. Haiderja. Glasbeni okvir: »Vokalensemble« Velikovec, Vokalna skupina »Lipa«, Glasbena šola Velikovec, slov. glasbena šola

TOREK, 23. 4.

VELIKOVEC, okrajno glavarstvo – Biro za slovensko narodno skupnost pri koroški deželni vladi, KKZ, SPZ, Mestna občina Velikovec
18.00 Kulturni teden koroških Slovencev. Razstava »Podjunska noša«. Glasbeni okvir: Tamburaška skupina »Tamika«

CELOVEC, Musilova hiša
19.30 Literarno branje s Ferdinandom Schmatzom in otvoritev razstave Meine Schellander

VELIKOVEC, galerija Magnet – Biro za slovensko narodno skupnost pri koroški deželni vladi, KKZ, SPZ, Mestna občina Velikovec

20.00 Kulturni teden koroških Slovencev. Literarno branje: Andrej Kokot & Martin Kuchling, Karpf & Polainer

Vabilo na

tradicionalno

majniško potovanje

v spomin Janeza Weissa

v Normandijo/Francija / od 21. maja do 29. maja 2002

Zanimivo potovanje z mnogimi doživetji! Natančen program in informacije dobite pri Milki Kokot, tel. 0463 / 51 43 00-40.

RADIO 2 NAŠA PESEM

PO 15.4. ■ z bogate pevske skrinjice

TO 16.4. ■ Poklici v pesmi

SR 17.4. ■ Skupina VOX se predstavlja

ČE 18.4. ■ Iz naših vasic: Šentjanž in okolica

PE 19.4. ■ Srečanje mladinskih zborov na Radišah

Gost oddaje Zajtrk s profilom bo predsednik Zveze slovenskih izseljencev Jože Partl. Z njim se bo pogovarjal Franc Merkač.

Slovenski vestnik – usmerjenost lista seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu. SV prejema podpore iz sredstev za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/514300-0 • faks -71
e-mail: sonja.wakounig@slo.at

UREDNIKA
Sonja Wakounig (-50)
Tajništvo Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba Milka Kokot (-40)
Prireditve Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem
TISK
Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50566

— VSI —
Tarviser StraBe 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE – teletext 299

ČE 11. 4. ■ 18.10 Rož – Podjuna – Zilja

PE 2. 4. ■ 18.10 Utrip kulture

SO 13. 4. ■ 18.10 Od pesmi do pesmi – ...

NE 14. 4. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! 18.00 Glasbena mavrica

PO 15. 4. ■ 18.10 Kratki stik

TO 16. 4. ■ 18.10 Otroški spored

SR 17. 4. ■ 18.10 Glasbena mavrica
21.04 Večerni spored

DOBER DAN, KOROŠKA

NE 14. 4. ■ 13.30 ORF 2 • »PREGNANI ZARADI SLOVENSTVA« – 11. marca 1938 je Avstrija postala žrtev vojaškega pritiska nemškega rajha. Hitler je našel odprta vrata in verjetno ni primera na svetu, da bi agresorja tako burno in navdušeno pozdravili. Tudi – in še posebno na Koroškem. Ko so nacisti nato leta 1941 vkorakali še v Jugoslavijo je bilo jasno, kako naj bi se po njihovem mnenju končala zgodovina slovenskega naroda. Domači, vaški trikot: župan – vodja kmetov – predsednik NSDAP – so pripravili prvi organizirani napad: pregnanstvo. Tako se je 14. aprila 1942 začela kalvarija skoraj 300 slovenskih družin z južne Koroške: najprej v zbirno taborišče v Zrelcu, nato v taborišča Tretjega rajha, potem – ob vmitvi – pa so zopet doživeli sovraštvo, nasilje in prezir ... Avtor dokumentacije ob 60. letnici nasilnega pregona je Andrej Mohar.

PO 15. 4. ■ 2.50 ORF 2 15.55 TV SLO1 (Pon.)

RADIO DVA – 105,5

DNEVNI SPORED OD PONEDELJKA DO PETKA:

6.00 Dobro jutro 9.00 Sol in poper
12.07 Žurnal, nato glasba 3 krat 3 13.00 Klub Radio dva 15.00 Lepa ura 17.17 Žurnal 17.30 Naša pesem

SO ■ 6.00 Glasba (zborovska, narodnozabavna) 7.00 Domača budilka 8.30 Otroški vrtljak 9.00 Sobotno dopoldne 12.00 glasbena 3 krat 3 13.00 Evropa v enem tednu 13.23 glasba 14.00 Slovenske popevke 15.00 Farant

NE ■ 6.00 Glasba (zborovska, narodnozabavna) 7.00 Domača budilka 8.30 Zajtrk s profilom 10.00 Zimzelene melodije 10.30 Svetopisemske zgodbe 11.00 Iz zlate dvorane 12.00 glasbena 3 krat 3 13.00 Radio dva v zrcalu 15.30 narodnozabavna in zborovska glasba 16.00 Vikend

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

Dnevno po programu do 6. ure Glasba – jazz/world 5.45 Na današnji dan

PE 12.4. ■ 18.00 Zvečer ni mir 18.45 Poročila 19.00 Zrcalo kulture: 1942: izseljevanje koroških Slovencev 20.00 BBC News 20.06 Proud to be loud 21.00 Glasba 23.00 Rdeči Boogie / glasbeni magazin 24.00 Soundtrack tedna: The Others 2 1.00 Zrcalo kulture (pon.)

SO 13.4. ■ 18.00 Campus 18.45 Poročila 19.00 Glasba 20.00 BBC News 20.06 Yugo-Rock 23.00 Zajtrk s profilom: Pater Roman

NE 14.4. ■ 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Music for the Masses / glasbeni magazin 21.00 Glasba 22.00 For Those About to Rock 24.00 Izven Zakona (pon.): Scott McKenzie

PO 15.4. ■ 18.00 Zdrava ura: dr. Wutti 18.45 Poročila 19.00 Ta mera / ženski magazin 20.00 BBC News 20.06 Glasba 21.00 Take the Jazz Train 23.00 Context XXI 24.00 Forum: Ustavno pravo in zaščita. Predava Ludwig Adamovich 1.00 Ta mera (pon.)

TO 16.4. ■ 18.00 Zvečer ni mir 18.45 Poročila 19.00 V pogovoru: Slovenski fotograf Stojan Kerbler 20.00 BBC News 20.06 Kakko! 21.00 Noche Latina 22.00 Svet je vas (pon.) 23.00 Vešča 0.30 Glasba 1.00 V pogovoru (pon.)

SR 17.4. ■ 18.00 Zvečer ni mir 18.45 Poročila 19.00 Literarna kavarna: Založba Wieser: Edition Zwei 20.00 BBC News 20.06 Voz Latina 21.00 Ruff Radio / Hip Hop 22.30 Mad Force / Hip Hop 24.00 Glasba 1.00 Literarna kavarna (pon.)

ČE 18.4. ■ 18.00 Zvečer ni mir 18.45 Poročila 19.00 Po Koroškem: Miklova Zala 20.00 BBC News 20.06 Yesterday & Today 21.00 Freak Show 22.00 Izven zakona 23.00 Sto decibelov 24.00 Glasba 1.00 Po Koroškem (pon.)

SLOVENSKI VESTNIK čestita

PRAZNUJEJO! Ani Umek iz Škofič – 70. rojstni dan; Manuela Woschitz z Radiš – rojstni dan; Marjan Šmid iz Celovca – 30. rojstni dan; Pepca Čuden iz Šentjakoba – osebni praznik; Katarina Tavčar iz Velike vasi – osebni praznik; člani Društva upokojencev v Selah: Stanka Pegrin, Albin Traunik, Francka Užnik in Jurij Mak – rojstne dneve; Marica Perdacher iz Holbič – 55. rojstni dan; Zofi Majtan z Metlove – rojstni dan; Zofi Plesnik iz Goselne vasi – rojstni dan; Helena Wuttej iz Pogrič – rojstni dan; Rudi Urban iz Gorič – rojstni dan; Dolfi Stern iz Železne Kaple – rojstni dan; Claudia Jonke iz

Kozij na Radišah – 30. rojstni dan; Rado Marko s Horc – okrogli jubilej; Marija Matschek iz Čirkovč – 70. rojstni dan; Erika Wrolich iz Loč – rojstni dan; Elzi Kanzian z Robeža – 70. rojstni dan; dr. Mirko Wakounig iz Celovca – rojstni dan; Marija Šmrtnik iz Kort – rojstni dan; župnik Tomaž Holmar z Obirskega – 97. rojstni dan; Manfred Krainz iz Vogrič – 60. rojstni dan; Erna Pernat z Bistrice – rojstni dan; Hema Hudl iz Male vasi – rojstni dan; Peter Rudolf iz Sinče vasi – rojstni dan; Marija Sadovnik iz Čepič – rojstni dan; Marija Messner z Doba – 75. rojstni dan;

Za posredovanje imen slavljenk in slavljenčev se zahvaljujemo predvsem slovenskemu oddelku ORF v Celovcu!

V petek, 5. aprila 2002, je Strojni krožek Podjuna imel v pliberškem kulturnem domu svoj redni občni zbor. Kljub obveznemu in nujnemu delu na polju in v gozdu se ga je udeležilo lepo število članov in gostov, med njimi predstavniki strojnih krožkov v Sloveniji, predsednik koroških strojnih krožkov Steiner in zastopnica sosedskega strojnega krožka iz Velikovca. Glavni referat večera je imela dr. Marija Markež, bivša podministrica za kmetijstvo v Sloveniji in zdajšnja sodelavka Narodnega parka Triglav.

Uspešen in samostojen

Iz poročila predsednika Marka Trampuža je bilo razbrati, da se je Strojni krožek Podjuna uveljavil kot pomemben in inovativen gospodarski dejavnik, ki krepi vzajemnost in samopomoč kmetov. Čeprav je najmanjši na Koroškem in ima v okraju še konkurenčnega (nemškega) soseda, je Strojni krožek v pretekli mandatni dobi razširil svoj promet in svojo dejavnost ter gospodaril pozitivno. Uspelo mu kot partnerja je pridobiti zadruge in posojilnico Pliberk, kar je velikega strateškega pomena za njegovo delovanje in za ohranitev samostojnosti. Prav posebej pa je razveseljivo, da se prebivalstvo v vse večji meri poslužuje uslug in storitev servisnih služb krožka. Vsem članom bo od jeseni na razpolago izobraževalni seminar, ki ga bo krožek prire-

STROJNI KROŽEK PODJUNA

Majhna, a zelo dejavna samopomoč kmetov

Dama s skupino. Z leve stojijo: Štefan Domej, Marko Trampuž, Franc Jožef Smrtnik, Marija Markež, Franc Steiner, in Franc Wutte

dil v Tinjah. S ponosom je Trampuž opozoril na sodelovanje s strojnimi krožki v Sloveniji. Njim je podjuniški strojni krožek z nasveti in izkušnjami stal ob strani, ko so se ustanavljali.

Poslovodja Franc Wutte je razgrnil obilico statističnih podatkov. Članstvo je stabilno in razveseljivo. Pri prometu dosega podjuniški strojni krožek tretje mesto na Koroškem glede na število članov, kar med drugim potrjuje, da so člani zelo aktivni.

Franz Steiner, predsednik koroških strojnih krožkov, je izrazil zadovoljstvo, da Podjuničani kljub težavam, ki tepejo kmetijstvo, obratujejo tako uspešno. Posebej je omenil servisne usluge krožka, ki so po-

memben dodatni dohodkovni vir za včlanjene kmete.

Zbornični svetnik Štefan Domej je v imenu SJK čestital Strojnemu krožku za opravljeno delo. Naglasil je, da oblika kmečke samopomoči in solidarnosti danes dobiva dodaten pomen za preživetje kmetov in obstoj kmetij. Ker je v skupnosti moč, bo treba okrepiti sodelovanje tako s sosednjim krožkom v Velikovcu, predvsem pa s krožki v Sloveniji. Tu se bo treba posluževati prekomernih projektov. Pri tem pa je samostojnost seveda dragocena, ki je krožek ne sme zapraviti ali se ji odreči. V imenu strojnih krožkov Slovenije se je Zlatko Tevernik zahvalil za vso podporo pri ustanovitvi ter pod-

prl zamisel poglobitve sodelovanja.

Slovenija in EU

O možnostih in prihodnosti slovenskega kmetijstva v EU je spregovorila dr. Marija Markež. Slovenija ima raznoliko kmetijstvo, ki ga mora predvsem iz gospodarskih in kulturnih ozirov ohraniti tudi v EU. Predvsem pa bo morala izboljšati razvoj podeželja. Kmetijstvo zagotavlja prehransko varnost države, skupno z gozdarstvom in ribištvo pa 120.000 delovnih mest, to je 6 odstotkov zaposlenih ali 4,5 do 5,5 odst. bruto nacionalnega dohodka.

Slovenija je ena od najbolj gozdnatih dežel, saj je 51 % njene površine gozda, 18 % njene površine je primernih za kmetovanje.

Povprečna velikost slovenskih kmetij je 5 ha. V rabi je 785.000 ha kmetijskih površin z veliko ekološko ohranjenostjo. Prav ta ugodna ekološka plat je velika možnost slovenskega kmetijstva v EU. To kmetijstvo seveda že zaradi svoje majhnosti ne more biti konkurenčno eujevske agrarne industriji. Zato naj Slovenija poudarja prav ekološko neoporečnost in ohranjenost rodovitne zemlje. Slovenija naj podpira kmetijstvo, ki je pravšno za domačo in za evropsko rabo.

Markeževa je povedala, da so v Sloveniji od leta 1991 sprejeli več pravnih aktov, ki zadevajo reformo kmetijstva oz. njegov strateški razvoj ter celostni program razvoja podeželja in obnove vasi. Obstoj oz. opuščanje kmetij, predvsem gorskih in hribovskih, je tudi v Sloveniji hud problem. Gorske kmetijske površine zaraščajo s hitrostjo 10 % na deset let.

Trenutno je 8 % površin zavarovanih, cilj pa je doseči 22 % zavarovanih površin.

EU je trd oreh

EU je za razvoj slovenskega kmetijstva namenila le 6 milijonov evrov, kar je Markeževa komentirala takole: »EU je trd oreh«. Kljub temu pa Slovenija med vsemi kandidatkami, ki so dobile neprimerno višje podpore, prednjači pri programih celostnega razvoja kmetijstva in podeželja, in pri razvoju dopolnilnih dejavnosti. Prav tako se lahko ponaša z bogatim prekomernim sodelovanjem, kjer igrajo prav koroški Slovenci pomembno vlogo kot posredniki in kot mentorji. To zadeva predvsem krepitev bioloških kmetij ter ustanavljanje strojnih krožkov.

Svoje zanimivo predavanje je Markeževa zaključila s stavkom: »Ko zapihajo novi vetrovi, nekateri gradijo vetrobrane. Pametni gradijo mline na veter«.

Upati je, da to ne bojo Don Kihotovi mlini na veter.

Franz Wakounig

ZVEZA SLOVENSKIH IZSELJENCEV ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

Za popravilo škode žrtvam nacističnega preganjanja je bil v Avstriji ustanovljen tako imenovani Splošni odškodninski sklad za žrtve nacizma (Allgemeiner Entschädigungsfonds für Opfer des Nationalsozialismus).

Ta sklad razpošilja zdaj prizadetim osebam tiskovine za prijavo škode, ki jim je bila povzročena s strani nacizma. Tiskovine so zelo obsežne in izpolnjevanje precej zahtevno. Zato bosta na povabilo naših dveh organizacij pristojni referentki sklada obiskali Koroško ter posredovali po-

jasnila in nasvete za pravilno vlaganje prošenj oziroma prijavi. Pogovor v tej zadevi bo v **sredo, 17. aprila, ob 9. uri v Kulturnem domu »Danica« v Šentprimozu v Podjuni.**

Čas za vlaganje prijavi je še do meseca **maja 2003**. Potrebno pomoč pri izpolnjevanju tiskovin bodo prizadeti lahko dobili pri g. mag. Rudiju Vouku v odvetniški pisarni Grilc & partner v Celovcu, Karfreitstraße 14/III ali pa v pisarni naših dveh organizacij v Celovcu, Tarviserstraße 16/ (ob ponedeljkih in četrtek od 9. do 12. ure).

Darilo, velikodušne ponudbe, grozljiva gostoljubnost

angl. The Gift, Generous Offerings, Threatening Hospitality

Pod tem naslovom nam nudi potujoča razstava (prihaja iz Italije, potuje v Ameriko in nato v Avstralijo) več kot trideset likovnih del svetovno znanih umetnikov kot. npr. Josepha Beuysa, Ynes Kleina, Hermanna Nietscha, Marine Abramovič, On Kawara i.d. med njimi pa je tudi dosti še neznanih imen iz mlajše generacije.

Spet je uspelo pripraviti slovensko vodstvomprav za vsakogar, ki še ni imel priložnosti stopiti v stik s sodobno likovno umetnostjo od dvajsetega leta preteklega stoletja do danes. V enournem pohodu skozi to razstavo vam nudimo vpogled v likovna dogajanja preteklosti in sedanjosti. Zabavna in prekanjena, presenetljiva in šokantna, nikdar dolgočasna so likovna dela ustvarjalcev, katera so namenjena prav nam kot darilo.

Slovensko vodstvo v petek 12.04.2002 ob 17 h / Stadtgalerie / Mestna Galerija, Klagenfurt / Celovec, Theatergasse 4

Z začetkom spomladi se turisti spet množično odpravljajo proti morju. Zato bom tokrat predstavil zanimive sprehode po kraškem robu.

Če se peljemo proti slovenskemu Primorju, pridemo tudi mimo Črnega Kala, vasi tik pod kraškim robom. V vasi lahko občudujemo stare hiše v istrskem slogu ter viseči zvonik cerkve sv. Valentina. Na eni skali nad vasjo pa so še vidni ostanki utrdbe iz 11. stoletja. Iz vasi pelje cesta skoraj čisto pod ostenje kraškega roba. Nato sledimo stezam pod navpično steno Raškega roba, ki so preurejene v plezališča. Zato tam lahko ponavadi občudujemo plezalce, ki skušajo premagati navpične stene. Za navadne pohodnike pa je napravljen tudi markirani vzpon skozi steno na Kraško planato. Ko čez nekaj minut stojimo na planoti, lahko občudujemo pod nami ležeči Črni Kal ter malo bolj oddaljeni Tržaški zaliv. Nato sledimo markacijam ob robu planote do prej omenjene skale, na kateri so še vidni ostanki nekdanje utrdbe. Od tukaj pa se pot začne spuščati, dokler ne pridemo spet nazaj na cesto, kjer se je začel naš sprehod.

Po tem lahkem enournem sprehodu se zapeljemo še v nekaj kilometrov oddaljeno osapsko dolino. Vas Osp leži tik pod ostenjem kraškega roba. Iz vasi vodijo dobro shojene steze do osapskih sten, ki so se spre-

PLANINSTVO

Sprehodi po kraškem robu

osapske stene

menile v ene najbolj znanih plezališč v srednji Evropi. Zaradi tega se v vasi razvija plezalski turizem, ki privablja plezalce iz vseh sosednjih držav. Blizu informacijske table ob glavni cesti pa je tudi speljana markirana steza do naravne jame Grad. V petnajstih minutah se sprehodimo do vhoda jame, kjer so še vidni ostanki obrambnega zidu proti Turkom. Tod so se domačini skrivali pred Turki. Vhod v jamski rov

je zaklenjen, možno pa je dobiti ključ za vstop v jamski rov v vasi. Pred vodom v jamo je ravno cvetel lovor, ki ima tu edino samoniklo rastišče v Sloveniji. V vasi lahko občudujemo lepe stare istrske hiše, ki jih spet obnavljajo, nekatere pa so se že zrušile.

Kdor se odpravlja na slovensko Primorje, si naj vzame kako uro časa in si ogleda opisane bisere slovenske Istre.

mami

ODBOJKA: DOB JE ZMAGAL S 3:2!

»Ste najboljša publika v Avstriji«

S K Zadruga Aich/Dob je preteklo soboto z borbeno in všečno igro premagal enakovredno ekipo iz Salzburga. Z zadnjo zmago pred domačo publiko je tako rekoč svoje slovo kronal tudi priljubljeni kapetan

Peter Goga iz Pliberka. V napeti tekmi so Dobljani v dveurnem boju, ki je vseboval vse odtenke odbojarskega športa, ponovno dokazali, da sodijo v sam vrh avstrijske odbojke. V prvem nizu so domačini igrali zelo koncentrirano in složno ter niz dobili tesno s 25 : 23. Medtem ko je prvi niz stekel čisto po želji igralcev in navdušenih gledalcev/gledalk, so Dobljani v drugem nizu močno popustili. Slab servis in nespametne napake v igri sami so gosti hladnokrvno izkoristili in gladko odločili niz v svoj prid s 25 : 16.

V tretjem nizu so koncentrirani gostje točkovali od začetka in bili za nekaj pik boljše, vendar so se

domači igralci ob glasni podpori navijačev spet streznili in celo prešli v vodstvo s 16:14. Publika je videla napete akcije in dolge menjave žog. Izredno napet niz pa so domačini tesno izgubili s 23:25. V nadaljnjem razpletu srečanja so Dobljani še enkrat zmobilizirali vse sile in z odlično igro izenačili – 25:17! Borbeno pa so nadaljevali v odličnem, petem nizu, Legionarja Robert Chocholak in Saša Durič sta prispevala važne točke in zmaga je bila perfektna – 15:12. K uspehu pa so prispevali navdušeni gledalci in gledalke, ki so skozi vso tekmo hrabrili domače igralce.

Boj za tretje mesto pa bo odločen šele v tretjem in zadnjem srečanju prihodnji petek v Halleinu. Vse je še odprto.

Po uspešni tekmi je bil simpatični kapetan in »motivator« svoje ekipe Peter Goga od publike izbran za najboljšega igralca Dobljanov, od publike pa se je poslovil z besedami: »Ste najboljša publika v Avstriji, hvala lepa.«

M. Š.

Kapetan Peter Goga se poslavlja od zvestih navijačev

Foto: Štukelj

KOŠARKA

Drugo mesto v prvem naskoku!

Za mojstrski naslov ni manjkalo veliko. Trener Bojan Grzetič (v sredini) je z delom ekipe lahko kar zadovoljen

Foto: Štukelj

Slovenski košarkarski klub KOŠ je moral preteklo soboto v Beljak, na srečanje proti prvemu na lestvici ALV I. Možnosti za zmago so sicer bile, vendar je mlado in še neizkušeno moštvo igralo preveč nervozno. Posledica tega so bili nekoncentrirani meti na koš. Po prvi polovici so domačini vodili tesno z 38:31. Košovci so se sicer zelo žrtvovali, toda za zmago je bilo premalo. Gostitelji so po četrti četrtini odšli iz dvorane kot zmagovalci in si predčasno zagotovili mojstrski naslov v koroški ligi.

KOŠ juniorji so gladko premagali BBC Wolfsburg z 82:65(50:25).

KOLESARJENJE

»Paco« spet spredaj

Svetovna kolesarska elita se bori za metre in sekunde na 86. krožni dirki po Flandriji (Belgija). Preteklo nedeljo je bila na sporedu izredno težka in 265 km dolga etapa, na kateri je zmagal Italijan Andrea Tafi iz tima Mapei. Težko progo zaznamujejo strmi klanci in nevarne cestne pasaže. Peter Wrolich je bil v timu Gerolsteiner spet najboljši in je kot 19. prevozil cilj in si nabral pomembne točke za svetovni pokal.

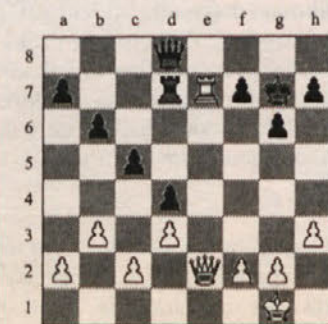
ŠAHOVSKI OREH št. 194

Silvo Kovač

Kvileckij – Roslinskij / Poljska 1954

V materialno izenačeni poziciji ima beli zasedeno e linijo. Prav ta element je odločilnega pomena, saj beli, ki je na potezi, izpelje potezno kombinacijo in črni se znajde v položaju brez uspešne obrambe.

Analizirajte pozicijo in vaš napor se bo ob lepi rešitvi zagotovo obrestoval!

Rešitev štev. 193

Motiv belega napada je bil zasnovan na slabosti črnega na poševnici a2 – g8 in vezavi po e liniji, ki se je pokazala po odigrani potezi belega 1.c5! Pavasovič je računal, da po 1...bc5 2.Dc4+ zaščiti svojega kralja in trdnjavo s potezo 2...De6 ali f2...Df7. Na prvo možnost sledi 3.d5 in z napadom na črno damo je izgnana tudi trdnjava na polju a2; na 2...Df7 3.Df7+ Kf7: 4.Sd6+ Sd6: 5.Ld5+ z osvojenim trdnjavo.

V partiji je zato sledilo: 1...Tb2: /žrtev kvalitete/ 2.Db2: bc5 3.Da2+ Kh8 4.Dd5 Sdf6: Db7 6.Dc5: in Pavasovič se je vdal!

SLOVENIJA

P. Mankoč svetovni prvak

Slovenski plavalec Peter Mankoč je na svetovnem prvenstvu v kratkih bazenih v Moskvi osvojil v disciplini 100 m mešano, v kateri je tudi svetovni rekorder, zlato kolajno in s časom 52,90 deklasiral konkurenco. Mankoč je bil drugi še na 200 m mešano, srebrno kolajno pa je na 400 m mešano s časom 4:35,44 osvojila tudi Alenka Kejžar. Bronasto kolajno si je priplaval na 200 m hrbtno tudi še Blaž Medvešek.

EYOF 2003

Mladinci bodo obiskali Bled

V okviru Olimpijskega festivala evropske mladine (EYOF), ki bo potekal od 25. do 31. januarja 2002 na Bledu in drugih zimskošportnih centrih Slovenije, bodo udeleženci tega srečanja obiskali tudi kraje na tromeji Slovenija–Italija–Koroška.

SŠZ in ŠD Zahomc bosta v naslednjih tednih izdelala zanimiv program bivanja na Koroškem. V ospredju bo seveda Zahomc z njegovo uspešno skakalno dejavnostjo. Prvi festival je bil leta 1991 v Bruslju in se vrsti vsaki dve leti.

BOKSANJE

Korošci nepremagljivi

Na že tradicionalnem bokarskem mitingu ob začetku novega meseca so pretekli petek spet dominirali boksarji iz Koroške. Gostitelje iz madžarskega mesta Győr so prepričljivo premagali s 10 : 4. Gledalci v lepem atriju hotela Trigon so navdušeno spremljali napete dvoboje in glasno bodrili domače atlete. Bokсарjem celovškega kluba E & S so se pridružili beljaški »Bulldoggi«. Prireditelj je pokazala, da bokarski šport spet živi in navdušuje.

Športni termni

12. april: Uniqua Salzburg–SK Zadruga Aich/Dob, Riff pri Halleinu, ob 18. uri
13. april: ŠAH SŠZ–SG Wolfsburg II, Kajzaze, gostilna Koren, ob 15. uri; Nußdorf–SŠK »Obir« / Železna Kapla, Nußdorf, ob 15. uri
14. april: SAK–Wietersdorf, Trnja vas, ob 14.30
17. april: KOŠ–ALV II, MD, ob 19.15